

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2011, sp. zn. 33 Cdo 3077/2010, ECLI:CZ:NS:2011:33.CDO.3077.2010.1

Číslo: 74/2012

Právní věta: Přijme-li advokát do „úschovy“ peníze klienta, tedy spravuje-li jeho majetek, případně část majetku účelově vymezenou, nestává se tím dlužníkem osoby, které má podle ujednání s klientem peníze vydat. Tato osoba není účastníkem právního vztahu advokáta a jeho klienta. Výjimku představuje tzv. svěřenecká smlouva (inominátní kontrakt ve smyslu § 51 obč. zák.), kterou uzavírají s advokátem všechny strany závazkového právního vztahu.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2011

Spisová značka: 33 Cdo 3077/2010

Číslo rozhodnutí: 74

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Advokacie, Smlouva kupní, Smlouva nepojmenovaná (inominátní)

Předpisy: § 51 obč. zák.

§ 56 předpisu č. 85/1996Sb.

§ 568 obč. zák.

§ 56a předpisu č. 85/1996Sb.

§ 588 obč. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 16. 2. 2010 změnil K r a j s k ý s o u d v Ostravě ve věci samé rozsudek O k r e s n í h o s o u d u ve Vsetíně ze dne 7. 9. 2009 tak, že žalovanému uložil zaplatit žalobci 2 000 000 Kč s úroky z prodlení za dobu od 31. 10. 2006 do zaplacení ve výši repo sazby stanovené Českou národní bankou v každém kalendářním pololetí a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, zvýšené o 7 procentních bodů, do tří dnů od právní moci rozsudku; žalobci přiznal právo na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud převzal skutkový stav zjištěný v řízení před soudem prvního stupně a uzavřel, že složením částky 14 000 000 Kč do „úschovy“ JUDr. E. P., advokátky, se žalovaný povinnosti zaplatit žalobci kupní cenu podle § 588 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, nezprostil; účastníci totiž nesjednali se zmíněnou advokátkou svěřeneckou smlouvu, takže přijetím peněz do její „úschovy“ vznikl právní vztah jen mezi advokátkou a žalovaným. Rozvazovací podmínku pro případ, že kupní cenu žalovaný zcela nezaplatí (bod VI. smlouvy), označil odvolací soud za neurčitou (proto neplatnou podle § 37 odst. 1 obč. zák.) a obranou žalovaného, který tvrdil, že předmět koupě byl vadný, se nezabýval.

Rozhodnutí odvolacího soudu napadl žalovaný dovoláním, jímž – podle obsahu – uplatnil dovolací důvody uvedené v § 241a odst. 2 písm. a) a b) zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Za vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, pokládá chybu odůvodnění, v jehož textu odvolací soud uvedl, že „odvolání žalovaného důvodné není,“ když odvolatelem byl žalobce, nepřezkoumatelnost rozsudku (ovšem bez jakéhokoliv bližšího zdůvodnění) a neprovedení důkazů, které měly prokázat, že žalobce byl klientem JUDr. E. P. Nesprávně posoudil odvolací soud podle dovolatele otázku pasivní věcné legitimace. Žalovaný splnil povinnost kupujícího způsobem předpokládaným v bodě III. smlouvy, tj. zaplatil kupní cenu složením částky 14 000 000 Kč dne 1. 3. 2006 do advokátní „úschovy“ (k rukám třetí osoby). Povinnost převést kupní cenu po předložení výpisu z katastru nemovitostí již zatěžovala JUDr. E. P., s níž žalobce (prodávající) a žalovaný (kupující) sjednali svěřeneckou smlouvu o způsobu placení kupní ceny. Navrhl, aby dovolací soud rozsudek zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobce se ve vyjádření ztotožnil se skutkovými i právními závěry odvolacího soudu a navrhl, aby dovolání bylo pro zjevnou bezdůvodnost odmítnuto, případně zamítnuto.

N e j v y š š í s o u d dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Dovolání – přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. – důvodné není.

Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédne též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, 2 písm. a), b) a odst. 3 o. s. ř. (tzv. zmatečností), jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.), i když nebyly v dovolání vytčeny; jinak je vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.).

Vadami, které žalovaný výslovně namítl, řízení před soudy obou stupňů netrpí, resp. nejde o takové vady, které mají za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Označení žalovaného za odvolatele v odůvodnění rozhodnutí odvolacího soudu je opravitelné postupem podle § 164 o. s. ř. (z odůvodnění ostatně jednoznačně vyplývá, že účastníkem, který napadl rozsudek odvolacího soudu, je žalobce), námitka nepřezkoumatelnosti je – jak již bylo výše řečeno – nekonkrétní (odůvodnění napadeného rozsudku splňuje požadavky § 157 odst. 2 ve spojení s § 211 o. s. ř.) a z pohledu § 120 odst. 1, věty druhé, ve spojení s § 211 o. s. ř. neobstojí ani výtka neprovedení navržených důkazů (zde navíc takových, které s ohledem na právní posouzení věci byly nepodstatné). Protože řízení před soudy nižších stupňů není postiženo ani jinými – žalovaným nezmíněnými – vadami, je úspěšnost dovolání závislá již jen na posouzení právního závěru odvolacího soudu, podle něhož je žalovaný ve sporu věcně legitimován.

Právní posouzení je ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Podle ustanovení § 588 obč. zák. vznikne z kupní smlouvy prodávajícímu povinnost předmět koupě kupujícímu odevzdat a kupujícímu povinnost předmět koupě převzít a zaplatit za něj prodávajícímu dohodnutou cenu.

Skutkový stav, z něhož vyšel odvolací soud, je následující. Smlouvou z 1. 3. 2006 žalobce prodal žalovanému specifikované nemovitosti včetně zařízení (movitých věcí) za sjednanou cenu 14 000 000 Kč (právní účinky vkladu vlastnického práva nastaly 1. 3. 2006). Podle bodu III. smlouvy zaplatil žalovaný (kupující) kupní cenu do advokátní úschovy JUDr. E. P., která se zavázala „kupní cenu

převést prodávajícímu ... do patnácti pracovních dnů od té doby, kdy jí jedna ze stran ... předloží list vlastnictví, na kterém v části A bude vyznačen jako vlastník kupující“. Obě smluvní strany vyslovily souhlas s „takto uhrazenou kupní cenou“. Pod textem smlouvy a podpisy prodávajícího a kupujícího je uvedeno : „Tato kupní smlouva byla sepsána v advokátní kanceláři JUDr. E. P., advokáta, pracoviště Hradec Králové, která současně prohlašuje, že účastníci této smlouvy, jejichž totožnost zjistila a ověřila zákonným způsobem, tuto smlouvu před ní osobně podepsali.“ Podle protokolu z 1. 3. 2006 vložil žalovaný (zájemce o koupi nemovitostí) do úschovy JUDr. E. P. 14 000 000 Kč. Dohodli se na tom, že uvedená částka zůstane v úschově do předložení (kteroukoli stranou kupní smlouvy) výpisu z listu vlastnictví, v němž bude žalovaný zapsán jako vlastník, že po předložení výpisu „bude ... kupní cena poukázána na účet prodávajícího ... ve lhůtě 15 pracovních dnů“ s tím, že advokátka nevydá kupní cenu v žádném jiném případě, než jak je uvedeno výše. Závěrem protokolu žalovaný a JUDr. E. P. sjednali, že „podmínky lze měnit pouze souhlasně na základě dohody obou účastníků a zejména žádný z účastníků není oprávněn sám žádat, kromě případů stanovených podmínkami úschovy sjednanými dnešního dne, vydání peněz z úschovy“. Protokol je podepsán advokátkou a žalovaným. Dopisem datovaným 21. 9. 2006, který JUDr. E. P. obdržela 9. 10. 2006, požádal žalobce o převedení kupní ceny na svůj účet, dokládaje výpisem z katastru nemovitostí, že žalovaný byl zapsán jako vlastník předmětů kupní smlouvy. Dne 13. 10. 2006 se žalovaný dohodl s JUDr. E. P., že ve prospěch žalobce uvolní z úschovy jen 7 000 000 Kč, kdežto zbylých 7 000 000 Kč advokátka složí podle pokynu žalovaného na zvláštní depozitní účet A. R., advokáta; tím se vypořádaly vztahy mezi žalovaným a JUDr. E. P. co se úschovy peněz týče. To, že - vyjma zmíněných 7 000 000 Kč - obdržel žalobce na kupní cenu dalších 5 000 000 Kč, nebylo mezi účastníky sporné.

Není pochyb o tom, že při splnění podmínek stanovených v § 568 obč. zák. může dlužník splnit svůj závazek jednostranným (solučním) úkonem, jímž je uložení předmětu plnění do úřední úschovy (srov. § 185a a násl. o. s. ř.). Na rozdíl od soudní úschovy a jejích účinků je přijetí předmětu závazku (peněz) advokátem v rámci jeho činnosti podle § 56 a § 56a zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 85/1996 Sb.“), výrazem správy cizího majetku, která se děje na základě smlouvy s klientem. Přijme-li advokát do „úschovy“ peníze klienta, tedy spravuje-li jeho majetek, případně část majetku účelově vymezenou, nestává se tím dlužníkem osoby, které má podle ujednání s klientem peníze vydat; tato osoba totiž není účastníkem právního vztahu advokáta a jeho klienta. Výjimku představuje tzv. svěřenecká smlouva (inominátní kontrakt ve smyslu § 51 obč. zák.), kterou - jak správně dovodily soudy obou stupňů - uzavírají s advokátem všechny strany závazkového právního vztahu (srov. mutatis mutandis, rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. [20 Cdo 1981/2002](#), uveřejněný v časopise Soudní judikatura 3/2004 pod číslem 63, a ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. [29 Odo 399/2003](#)).

Názor dovolatele, že svěřenecký právní vztah vznikl tím, že kupní smlouvu sepsala s prodávajícím a kupujícím JUDr. E. P., která v bodě III. smlouvy způsob úhrady kupní ceny ve výši 14 000 000 Kč vázala - ve shodě s tím, co sjednala s žalovaným - na předložení průkazu vkladu vlastnického práva ve prospěch kupujícího, není správný. Z listin datovaných 1. 3. 2006 a 13. 10. 2006 se podává, že dohoda advokátky a žalovaného, k níž žalobce nepřistoupil, zahrnuje pouze pokyny, jimiž žalovaný vázal dispozici s penězi představujícími sjednanou kupní cenu; to, že šlo o vztah pouze mezi advokátkou a žalovaným, vyplývá jednoznačně z listiny datované 13. 10. 2006, jíž byla správa částky složené do „úschovy“ advokátce (bez účasti žalobce) vypořádána.

Závěr odvolacího soudu, že se žalovaný nezprostil povinnosti zaplatit kupní cenu (její část) složením peněz do „úschovy“, je tudíž správný a Nejvyšší soud proto dovolání žalovaného zamítl (§ 243b odst. 2, část věty před středníkem, o. s. ř.).